

De miljømæssige og økonomiske konsekvenser ved svineindustrien specielt med fokus på vand

En alvorlig konsekvens af det intensive danske landbrug og den store svineproduktion er, at ca. 90% af vore vandløb i tidens løb er blevet ødelagt ved at blive reguleret og lavet om til kanaler eller lagt i rør for at skaffe mere landbrugsjord – jord som for en meget stor dels vedkommende bruges til at producere foder til svin. Det har ødelagt enorme områder med enestående dansk natur, lige som det har været medvirkende årsag til stærkt øget udledning af næringsstoffer til vore søer og havmiljø. Og så har det i tidens løb har kostet danske skatteborgere et utal af milliarder.

De seneste 20-30 år er man så begyndt at reparere på fortidens skader ved at føre nogle af de regulerede vandløb tilbage til en mere naturlig tilstand. Disse restaureringsprojekter koster også skatteborgerne store summer. Tager man blot et enkelt vandløb som Skjern Å, har først regulering og sidenhen restaurering af dette ene vandløb kostet langt over en halv milliard kr. Desuden har ødelæggelsen af åen medført mistede fiskeriindtægter i Skjern Å og Ringkøbing Fjord. Man kan selv gange op, når man indregner, at der er udført tusindvis af store og små regulerings- og afvandingsprojekter i Danmark.

En meget uheldig konsekvens af vandløbsregulering er, at de områder der ligger langs med vandløbene – de såkaldte lavbundsjorder – tørrer ud. Det er jo det, der er formålet med reguleringen, for at man kan dyrke disse arealer. Og når de bliver mere tørre, udleder de langt mere CO₂ til atmosfæren, end når de er fugtige, til stor skade for klimaet. Man taler derfor i øjeblikket meget om at tage disse arealer ud af landbrugsdriften og gøre dem fugtige igen for at nedsætte CO₂ udledningen. Det kommer også til at koste samfundet milliarder, men er selvfølgelig en god ting rent klimamæssigt.

Regulerede vandløb kræver desuden langt større udgifter at vedligeholde end uregulerede vandløb, fordi de hvert år skal oprensnes for sand og grøde, for at vandet hurtigt kan blive ledt væk fra markerne. Dette er også noget, der koster skatteborgerne store summer hvert år. Derudover medfører regulerede vandløb større risiko for oversvømmelser, fordi vandet ledes hurtigt væk fra markerne i de øverste dele af vandløbene, hvilket kan medføre forhøjet vandstand i vandløbenes nedre dele, hvor byerne ofte ligger. Dette kan være ødelæggende og dyrt for borgere og kommuner, der bliver berørt heraf. En yderligere konsekvens af regulering af vandløb, er en stærkt nedsat biodiversitet i åer og bække.

Det er ikke kun vore vandløb, der har er blevet ødelagt af landbrugsdriften – også havmiljøet har taget ubodelig skade. De indre danske farvande kunne bl.a. have været en stor og meget værdifuld ressource for landet bl.a. med hensyn til produktion af næsten klimaneutralt protein i form af fisk. Men det industrielle landbrugs udledning af enorme mængder af næringsstoffer i form af kunstgødning og gylle, bl.a. via de regulerede vandløb, har været stærkt medvirkende til et meget kraftigt iltsvind, som har betydet, at store dele af vore indre farvande ligger øde hen stort set uden noget liv på bunden. Man vurderer, at kun ca. 5% af de kystnære havområder kan opfylde EU's vandrammedirektiv.

Det har bidraget til et voldsomt fald i fiskebestandene i disse områder. Bl.a. er torsk, der tidligere var meget talrig, stort set forsvundet. Det kan i den forbindelse nævnes, at hvor svinepriserne er mere end halveret de seneste 35 - 40 år, så er prisen på torsk steget med over 1000% i samme periode. Det er jo udbud og efterspørgsel, der afgør prisen på en vare.

Det har ganske enkelt været en økonomisk og miljømæssig katastrofe, at skiftende regeringer med Venstre og Socialdemokratiet i spidsen igennem mange år har satset på en urentabel og skadelig svineindustri på bekostning af et sundt og produktivt hav. En produktion, der udgør ca. 32 mio svin om året, og som for ca. 90%'s vedkommende går til en eksport og stort set ikke bidrager til Danmarks økonomi (se vores nyhedsbrev fra marts 2022). Det er ganske enkelt ikke rimeligt, at danskerne skal betale for, at højt industrialiserede og rige lande som f.eks. England, Tyskland, Italien og Japan bliver forsynede med billigt dansk svinekød på bekostning af vores natur og velbefindende. Man kan virkelig undre sig over, at vi skatteborgere ikke for længst har gjort oprør mod dette, men blot stiltiende accepteret det gennem årtier. Og det er virkelig tankevækkende, at et parti som Venstre, der altid taler om at begrænse skatten, fører an i dette sløseri med skatteborgernes penge.

Kunne man i Danmark nøjes med at producere svin til vores eget forbrug, som udgør ca. 10% af den samlede produktion, ville det ikke betyde så meget. Men landets areal er ganske enkelt for lille til, at man kan producere over 30 mio svin årligt uden alvorlige miljømæssige konsekvenser.

Ser man på det rent klimamæssigt, er produktionen af protein fra svinekød ekstremt belastende i forhold til protein fra fisk og protein fra planter. Svin bliver bl.a. fodret med soja, der transporteres fra Sydamerika. Foderet fra danske marker bliver produceret under anvendelse af store mængder fossilt brændstof og energikrævende kunstgødning. Desuden skal der bygges stalde og slagterier. Fisk fra et levende hav skal ikke fodres, men blot hentes op. Og kunne de fanges i de kystnære indre farvande, ville der blive brugt meget lidt brændstof hertil. Der ville selvfølgelig ikke kunne fanges fisk svarende til 30 mio svin. Men et godt tilskud til det indenlandske forbrug af animalsk protein, ville et sundt hav kunne levere.

En yderligere konsekvens af det intensive landbrug er truslen mod vores drikkevand, fordi der bliver brugt store mængder af sprøjtegifte i produktionen af ikke mindst foder til svin. Der bliver i dag fundet rester af sprøjtegifte i en meget stor del af drikkevandsboringerne her i landet – ifølge Danmarks Naturfredningsforening i over 50%. Man ved ikke, hvor skadeligt det er for danskernes sundhed. Men der er ingen tvivl om, at det kan have en sundhedsmæssig konsekvens. Og jo flere stoffer man tester for, jo flere finder man. Og sagen er, at der er flere stoffer på vej mod grundvandet, som måske først kan måles om adskillige år. Desuden siver der overskydende gødning ned i grundvandet, som forårsager nitratforurening, hvilket heller ikke er befordrende for sundheden.

Man kan med rette stille spørgsmål ved, om det er fornuftigt at opretholde en gigantisk og urentabel svineproduktion, hvis det har den konsekvens, at en af vores vigtigste ressourcer – nemlig vores drikkevand – bliver ubrugelig. Bliver drikkevandet ubrugeligt, kan det få store konsekvenser. For det første bliver det dyrt at rense vandet. For det andet kan konsekvensen være store omkostninger for sundhedsvæsenet.

Man diskuterer tit, om dansk landbrug er en god forretning for landet. Hvis man indregner de ovennævnte udgifter og konsekvenser sammen med landbrugsstøtten, tegner der sig et billede af, at det er en særdeles dårlig forretning. Det er helt fint og fornuftigt at producere danske fødevarer til danske forbrugere, bl.a. af hensyn til forsyningssikkerheden. Og var det sådan, at industrilandbruget var medvirkende til at finansiere vores velfærd, kunne man argumentere for, at den økonomiske gevinst ville overstige de negative miljøkonsekvenser. Men at producere f.eks. svinekød til hele verden uden at det giver nogen økonomisk gevinst, samtidig med at det har store negative miljøkonsekvenser og medfører udgifter for samfundet – det giver ganske enkelt ingen mening.

Med venlig hilsen

Landsforeningen mod Svinefabrikker